

Dnr Ten 2022/31

Beslut om biotopskyddsområde Ålsta hage på del av fastigheten Säby 3:20 i Järfälla kommun

Beslut

Järfälla kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att den betesmark, vars gräns markeras i terrängen och på den till beslutet bifogade kartan (bilaga 1), ska utgöra ett biotopskyddsområde enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Den på kartan heldragna röda linjen utgör gränsen för det skyddade området. Arealen är ca 8 hektar.

Järfälla kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken att nedan angivna ordningsföreskrifter ska gälla inom biotopskyddsområdet.

Verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön får inte utföras inom biotopskyddsområdet.

Motiv för beslutet

Biotopskyddsområden är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. De biotoper som kan skyddas av en kommun finns förtecknade i bilaga 2 och 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter.

Genom att skydda naturområden med biotopskydd eller någon annan form av områdesskydd, förbättras förutsättningarna för bevarandet av biologisk mångfald. Skyddet bidrar också till uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald, samt de nationella miljö kvalitetsmål som Sveriges riksdag har antagit, vilket innebär att det finns ett stort allmänt intresse av att bevara skyddsvärda mark- och vattenområden. I detta fall berörs särskilt miljö kvalitetsmålen Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. I och med närheten till tätbebyggda Barkarbystaden bidrar Ålsta hage också till miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Beslutet om biotopskyddsområde bidrar till att uppnå kommunens miljömål för ett rikt växt- och djurliv, att den sammanlagda arealen skyddad natur i Järfälla ska öka från 2016 med minst 75 hektar innan år 2025.

Syftet med biotopskyddsområdet

Biotopen i Ålsta hage faller in under kategorin Naturbetesmarker, enligt bilaga 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med biotopskyddet är att bevara och på sikt utveckla de naturvärden som är knutna till naturbetesmarker, och som på grund av sina särskilda egenskaper är en värdefull livsmiljö för hotade djur- och växtarter. För att bevara och utveckla naturvärdena och den biologiska mångfalden i biotopskyddsområdet behöver området skötsel i form av bete och kompletterande röjning, trädgallring och slåtter.

Mängden naturbetesmarker i Sverige har minskat kraftigt till följd av rationaliseringar av jordbruket, bland annat minskad betesdrift och färre djur. Ett skydd för denna betesmark ger bättre förutsättningar att betet och hävden ska kunna fortsätta.

Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i biotopskyddsområdet

Inom ett biotopskyddsområde får man enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Nedan anges exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada naturmiljön i detta biotopskyddsområde. Observera att de angivna punkterna endast utgör exempel. Det kan finnas andra verksamheter och åtgärder som kan orsaka skada på naturmiljön i biotopskyddsområdet. Vid planering av en åtgärd behöver alltid en bedömning av om åtgärden kan skada naturmiljön ske.

- Användning av gödselmedel
- Användning av bekämpningsmedel
- Grävning
- Schaktning
- Markbearbetning
- Tippning av sten eller jordmassor
- Upplag av skogs- och jordbruksprodukter
- Uppodling
- Skogsodling
- Insådd av gräs eller vallgröda
- Ledningsdragning
- Anläggningar
- Bebyggelse
- Körning med motorfordon

Befintliga ledningar

Detta beslut om biotopskyddsområde utgör inte hinder för innehavare av ledningar att utföra drift eller underhåll av inom biotopskyddsområdet befintliga ledningar och tillhörande anläggningar. Beslutet utgör inte heller hinder för nedtagning av befintliga luftledningar inom biotopskyddsområdet. Dessa åtgärder bedöms inte utgöra en sådan verksamhet eller åtgärd som kan skada naturmiljön under förutsättning att verksamhetsutövaren vidtar försiktighetsåtgärder. Kommunen ska

underrättas om planerade åtgärder i god tid innan de genomförs, eller i efterhand vid akut åtgärd.

Förvaltning och tillsyn

Naturvårdsförvaltare för biotopskyddsområdet ska vara Tekniska nämnden i Järfälla kommun i enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Miljö- och bygglovsnämnden ska vara tillsynsmyndighet för biotopskyddsområdet i enlighet med 2 kap. 9 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Skötsel

Kommunen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken samt 7 a § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. efter särskild underrättelse vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. I detta biotopskyddsområde behövs skötsel i form slätter och bete, samt informations- och kanaliseringsåtgärder för att förebygga och begränsa slitage från besökare. Även röjning och gallring av träd och buskar kan behövas för att gynna de växt- och djurarter som är beroende av hävd. Lämningar från tidigare användning ska vårdas och synliggöras för att levandegöra historiska skeenden.

Om vårdåtgärder utförs av någon annan part än kommunen regleras detta med särskilda avtal. Till dessa avtal kan även bifogas skötselinstruktioner.

Ordningsföreskrifter

Följande ordningsföreskrifter har med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken beslutats för detta biotopskyddsområde.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det för allmänheten förbjudet att:

1. Förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att borra, rista, gräva, hacka, spränga, måla eller liknande.
2. Skada vegetationen genom att gräva upp växter såsom ris och örter, eller ta bort mossor, lavar och vedlevande svampar
3. Medföra hund som inte är kopplad.
4. Starta, landa eller flyga med obemannat luftfartyg (t ex drönare).

Ärendets handläggning

DOKUMENTATION

De mycket höga naturvärdena inom Ålsta hage biotopskyddsområde har dokumenterats i samband med olika inventeringar, se bilaga 2. Kommunen bedömer att för att de mycket höga naturvärdena i området med säkerhet ska bevaras behöver området få ett formellt skydd. I detta fall bedöms biotopskyddsområde vara en lämplig skyddsform, eftersom området är litet och består av en väldefinierad naturtyp (naturbetesmark).

LÄMPLIG ANVÄNDNING AV MARKOMRÅDE

Kommunen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av Ålsta hage biotopskyddsområde är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet.

REMISSYTTRANDEN

Kommunen har remitterat förslag till beslut till Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, sakägare med flera. Remissinstansernas synpunkter och kommunens ställningstaganden redovisas i bilaga 3.

Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos länsstyrelsen (se bilaga 4).

Upplysningar

Enligt 7 kap. 11 § miljöbalken ska ett beslut om bildande av ett biotopskyddsområde gälla omedelbart även om det överklagas.

Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken ska beslut om ordningsföreskrifter för ett område gälla omedelbart även om de överklagas.

Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845). Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Inom biotopskyddsområdet finns registrerade fornlämningar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Till varje fornlämning hör ett område på marken som behövs för att bevara den och för att ge den tillräckligt med utrymme med hänsyn till dess art och betydelse (fornlämningsområde).

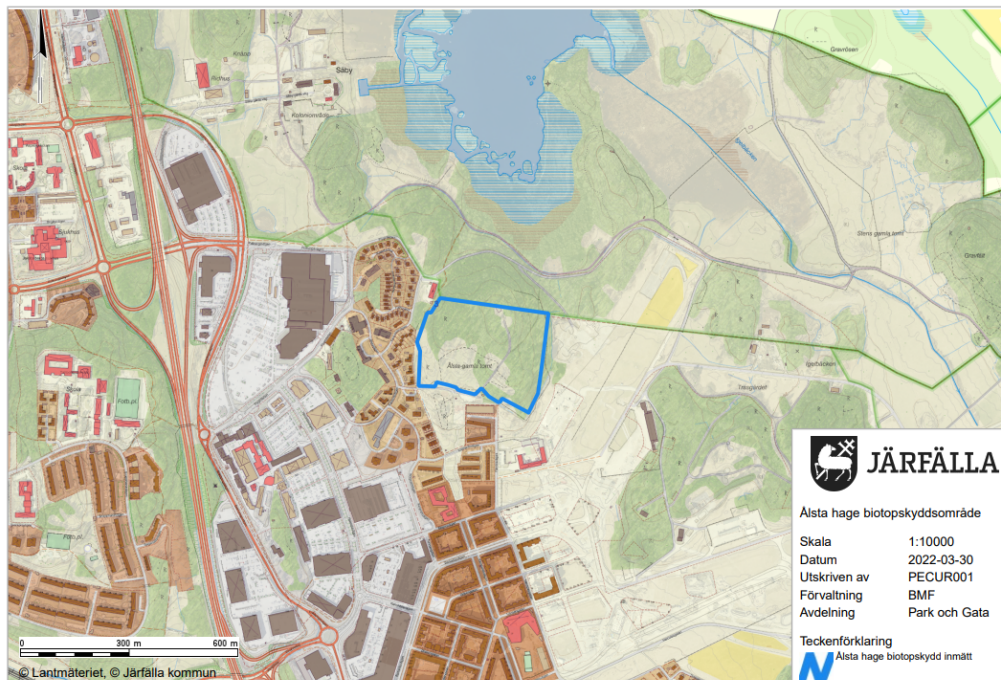
Bilagor

1. Avgränsning kartor Ålsta hage
2. Beskrivning av biotopskyddsområde Ålsta hage
3. Remissammanställning Ålsta hage
4. Hur man överklagar

Dnr Ten 2022/31

Bilaga 1. Kartor Ålsta hage

Figur 1. Ålsta hage orientering (Källa: Jakarta 2022-03-30)

Figur 2. Beslutskarta Ålsta hage (Källa: Jakarta 2022-03-30)

Bilag 1 Kartor Ålsta hage

Bygg- och miljöförvaltningen

Park och Gata

Peder Curman, Ekolog

Telefon: 08-580 226 69 (direkt)

Fax:

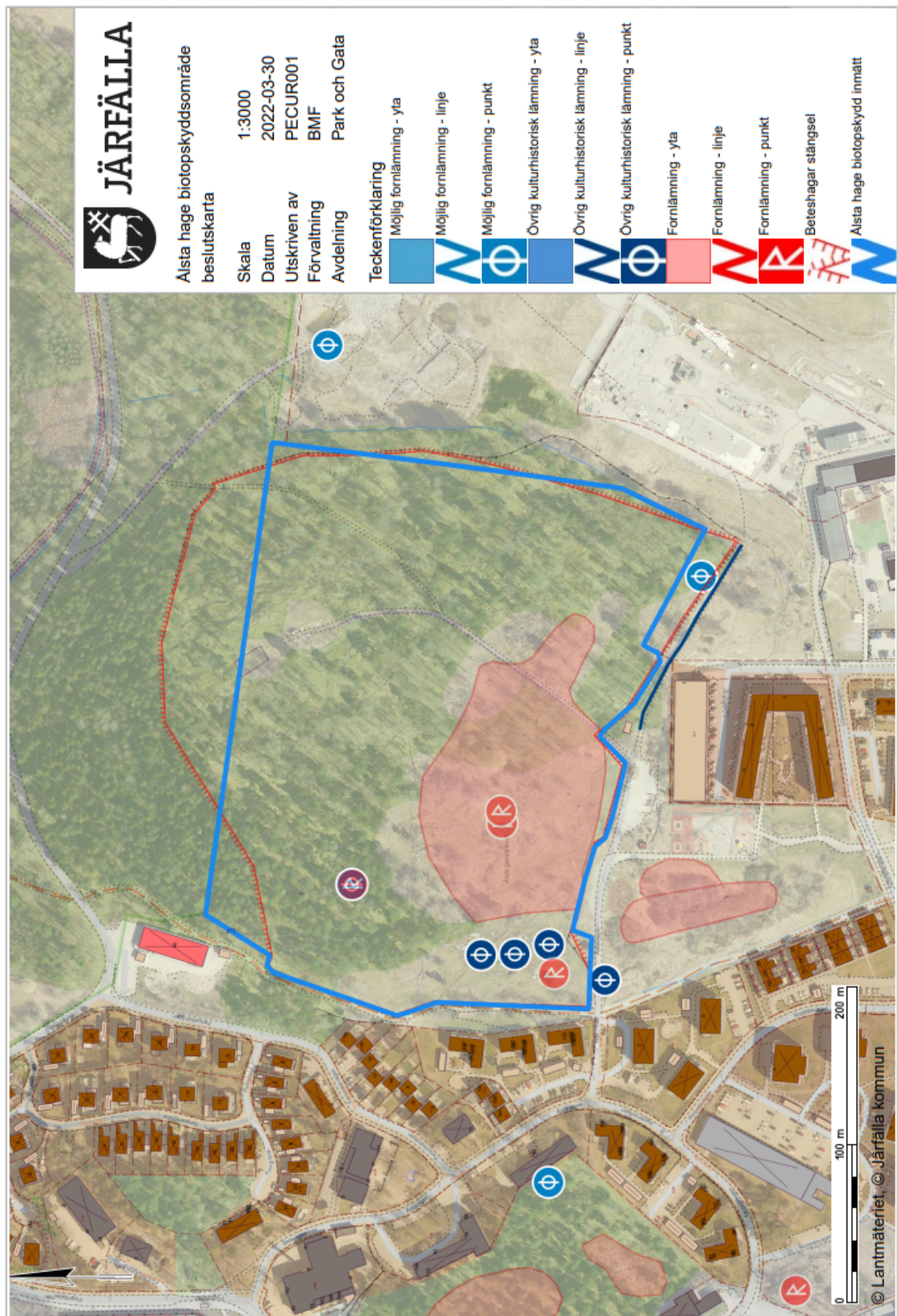
Besöksadress: Riddarplatsen 5

Postadress: 177 80 JÄRFÄLLA

Telefon växel: 08-580 285 00

E-post: jarfalla.kommun@jarfalla.se Webbplats: www.jarfalla.se

Organisationsnummer: 212000-0043 Postgiro: 30918-7 Bankgiro: 239-2082

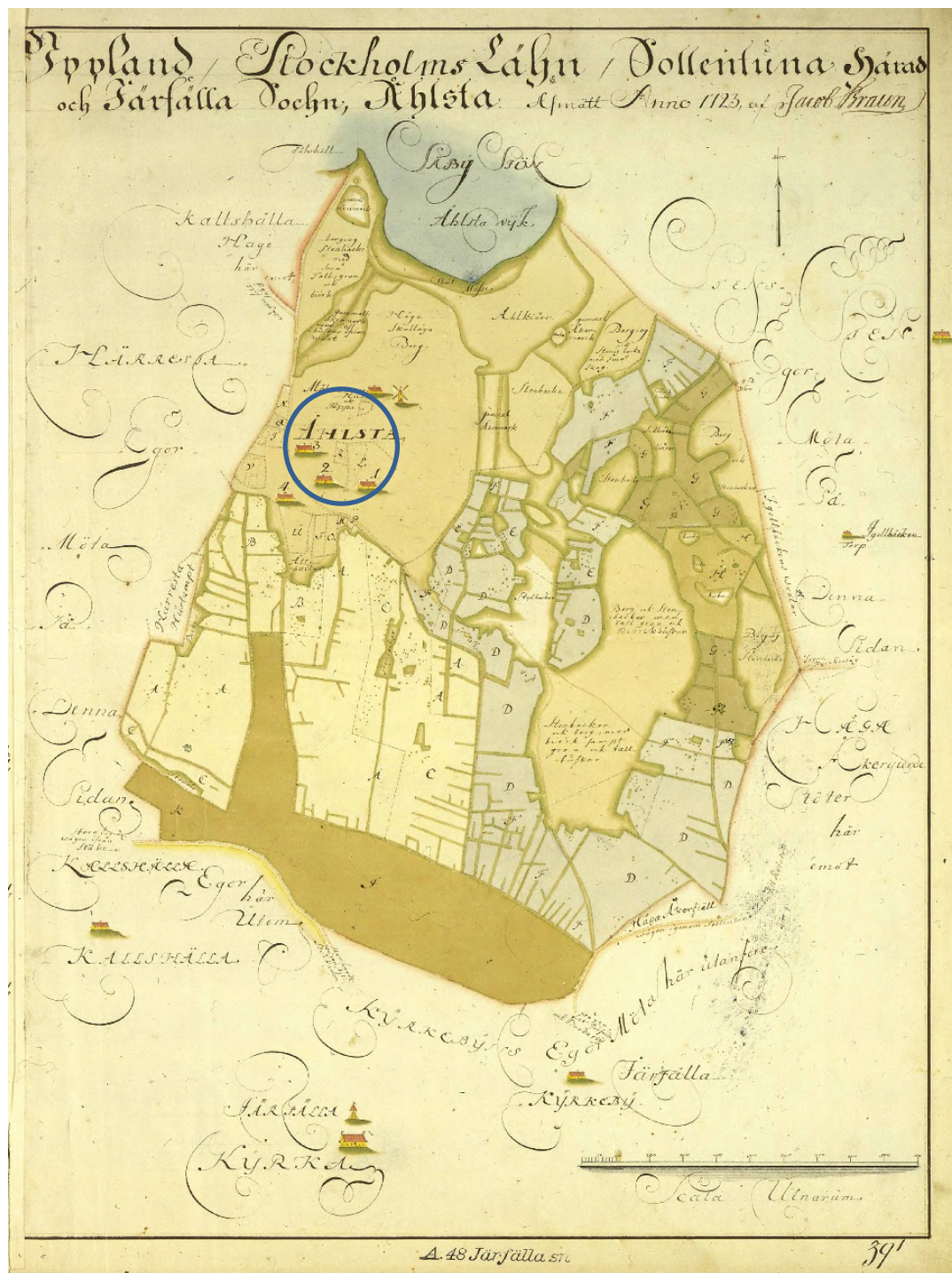

Figur 3. Beslutskarta Ålsta hage inkl. befintligt stängsel och kulturhistoriska värden. (Källa: Jakarta 2022-03-30)

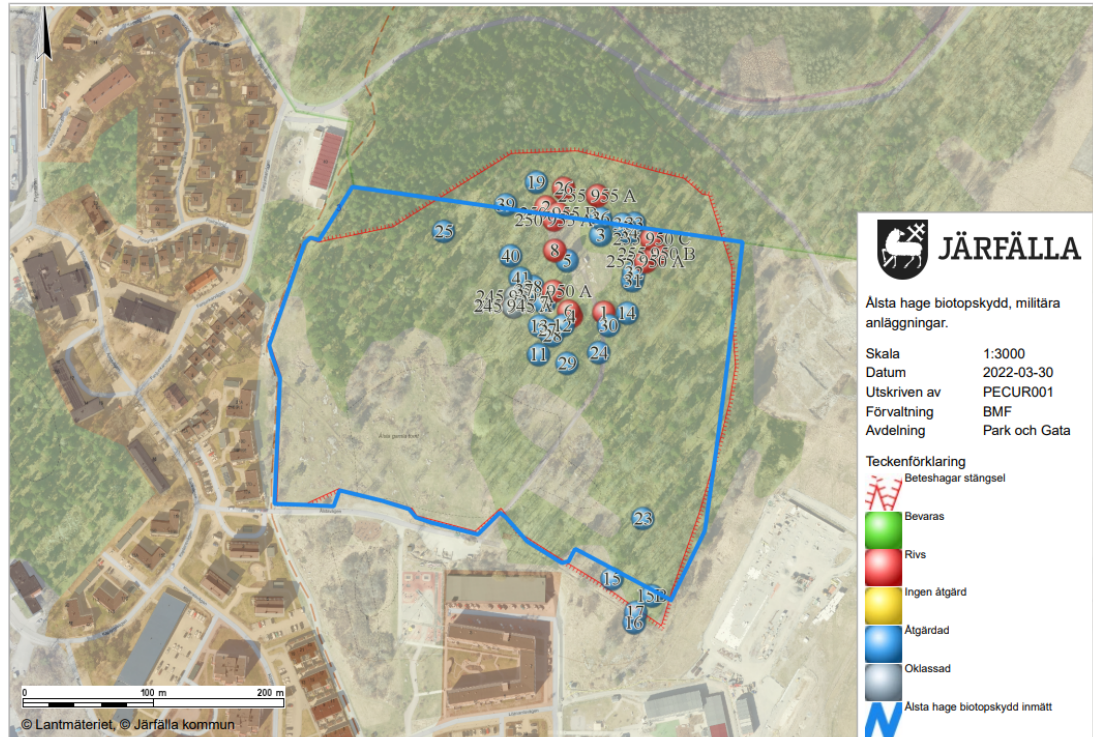

Figur 4. Historisk karta 1689. (Ur Järfälla kommuns bildarkiv)

Observera norrpilskompassen i Säbysjön – kartan är vriden annorlunda än de övriga.

Figur 5. Historisk karta år 1723. (Ur Järfälla kommuns bildarkiv)

Figur 6. Militära anläggningar Ålsta hage (Källa: Jakarta 2022-03-30)

Dnr Ten 2022/31

Beskrivning av biotopskyddsområde Ålsta hage

Ålsta hage ligger norr om Barkarbystaden, närmast etapp III, och öster om bostäderna i "Flottiljområdet". Hagen är en del av jordbrukslandskapet kring Säby Gård. Fastigheten Säby 3:20 ägs av Järfälla kommun. En del av hagen ligger inom Västra Järvafältet naturreservat, som förvaltas av kommunen men där Länsstyrelsen i Stockholm är huvudman. Denna redan skyddade del ingår inte i utredningsområdet. Ålsta hage ligger i direkt anslutning till den gröna spridningskorridoren mot centrala Stockholm som kallas Järvakilen i Regional utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2050).

Hagen betas med kor av rasen Highland cattle sedan år 1998, och periodvis även av får. Det var enbart får som betade under 90-talet innan korna kom. Hagen är välbesökt året runt och erbjuder vistelse i en kulturhistorisk och varierad naturmiljö, rik på fågelliv, insekter och växtlighet.

Ålsta nämns i skrift redan 1347. På 1500-talet finns här fyra gårdar, som på 1600-talet knyts till Säby gård. En karta från 1723 visar att delar av bytomten också använts till odling. Tidigt 1900-tal blir det i militär ägo fram till 1960-talet då sista byggnaden rivs. Grunder finns kvar.

Naturförhållanden

Ålsta hage ligger på ett berg i jordbrukslandskapet och har fungerat som betesmark och lämpat sig för väderkvarnar och senare för luftvärnsanläggningar under andra världskriget. En öppnare gräsmark i sydväst har inslag av kulturväxter som syren och gammal apel, och solitära grova träd som sälg, tall och ek. Den mer trädbärande delen är av hållmarkskaraktär och domineras av tall i väster, i öster mer av ädellövträd som ask och ek. Många av träden har grova solbelysta stammar, några är ihåliga, och en del har relativt vida kronor.

Ålsta hage stämmer väl in på Naturvårdsverkets definition av naturbetesmark enligt Biotopbeskrivning (2014), där det anges:

- *Biotopen omfattar naturliga, välhävdade, öppna eller trädbärande gräsmarker.*
- *Långvarig kontinuitet i hävden genom främst bete, i vissa fall kombinerat med slåtter, är kännetecknande för biotopen.*
- *Vegetationen är huvudsakligen opåverkad av gödsel.*
- *Insådda arter förekommer normalt inte.*
- *Biotopen omfattar alla torra till våta typer av betade gräsmarker, alltifrån sura silikatmarker till basrika och kalkrika marker.*

- Biotopen omfattar även naturbetesmarker som tidigare har påverkats av viss gödsling och insådda arter, men vars växt- och djurliv inte har utarmats av detta.
- Biotopen omfattar inte betespräglade skogar.
- Biotopens areal är normalt högst 20 hektar. Det finns ingen nedre arealgräns.

Naturvärden och arter i området

Naturvärdesinventering (NVI)

Området har klassats som högsta naturvärde eller högt naturvärde i den naturvärdesinventering enligt SIS-standard som genomfördes 2015 på beställning av kommunen inför projektering av en del av Barkarbystaden (Bilaga 3 i "Naturvärdesinventering (NVI) i del av programområdet för Barkarbystaden").

Högsta naturvärde har den del av betesmarken som är klädd med ädellöv, även klassad som Natura 2000-habitat (Trädklädd betesmark 9070). Här återfinns hävdgynnade arter som gökärt, gullviva, gulmåra, brudbröd, backnejlika, bockrot och rödkämpar samt fåglarna göktyta och kattuggla som hör det öppnare kulturlandskapet till. I närheten noteras också gulsparv, ängspiplärka och stenskvätta. Stare trivs bland boskapen som betar.

Ekologigruppen gjorde i en annan NVI 2017 en annan bedömning i en del av den nordliga trädbärande betesmarken, och klassade denna som högt naturvärde (istället för högsta) i den del som domineras av tall.

Ålsta hage ligger i utkanten av Järvafältet, som 2017 utpekats som ett Ekologiskt särskilt känsligt område (ESKO), enligt bedömningsgrunder som anges i miljöbalken. Hagen bidrar med sin rika ädellövskogsmiljö och sina trädklädda betesmarker, och tillhörande spridningssamband till övriga Järvafältet.

Växter

Totalt har hela 121 kärlväxter registrerats i Ålsta hage i Artportalen, utspritt över tid. Naturskyddsföreningen i Järfälla har gjort kärlväxtinventeringar senast 2021. Backsippa har tidigare noterats i torrbacksdelar men saknas i nyare inventeringarna. Beteshållaren har muntligen berättat att han en period har noterat nattviol i hagen.

Bild 1. Unge av göktyta, ringmärkt i projekt göktyta, där Järfälla kommun deltar. Göktyta har häckat i holk i Ålsta hage. Foto: Katarina Ekestubbe

Fåglar

Medlemmar i Järvafältets Ornitologiska Klubb och andra lägger löpande in sina observationer i Artportalen och här kan noteras bland annat de kulturmarksknutna arterna stare och göktyta. Hackspettar som gynnas av tillgången på död ved finns också: både mindre och större hackspett, gröngöling och spillkråka.

Svampar

Tallticka, som typiskt växer på tall äldre än 150 år, finns i hagen, liksom platticka på murkande lövträd samt toppmurkla. Ingen riktad inventering på svamp är gjord i Ålsta hage.

Insekter

Tvåvingar, dvs flugor och myggor, har inventerats 2004 med lokaler inte i men i närheten av Ålsta hage. Vid Jägarkulllen, nära Säbysjön, har många arter hittats. Talrika myrstackar i skogskanten visar på fungerande skogssystem i anslutning till hagen.

Området ingår i en inventering av fjärilar och bin i gräsmarker (Calluna 2016). Främst gräsmarkerna i sydväst och ädellövskogsluttningarna i öster har identifierats som livsmiljöområden för bin och fjärilar och ingår i bi- och fjärlssamband med spridningslänkar mot norr och söder. 14 arter av fjärilar hittades specifikt i Ålsta hage i inventeringen, och artsammansättningen visade visst värde för biologisk mångfald på gräsmark.

Skogsnätverk

Mitt i hagen går ett stråk av livskraftig ask och ek som är identifierat som del av ett *ädellövnätverk* i området. Beståndet utgör spridningsväg för arter knutna till ädellöv österut och norrut.

Delarna av hagen som är klädd med barrskog har också med kontakt med livsmiljö större än 3 ha som är lämplig för barrskogsfåglar att häcka i. Den utgör därmed en del i ett viktigt *barrskogsnätverk*.

Kulturhistoriska värden

Ålsta nämns för första gången i skrift 1347. I de äldsta jordeböckerna från 1530-talet framkommer att Ålsta är en by om fyra gårdar. I samband med en kartläggning 1723 nämns Kronogården, Mellangården, Uppgården och Södergården. De tre försnämnda låg i Ålsta hage, medan Södergården låg söder om byvägen – nuvarande Ålstavägen – och därmed utanför biotopskyddsområdet. Ålstras rötter går ända till förhistorisk tid, vilket visas av namnändelsen -sta och fornlämningar i området.

I Ålsta hage finns både förhistoriska lämningar och lämningar efter bebyggelsen. Här finns bland annat hållristningar i form av skålgropar (älvkvarnar) och slipytor (L2017:9032). Fornlämningstypen dateras till bronsålder (ca 1700- 500 f Kr). Skålgropsförekomster har bara upptäckts på två andra platser i Järfälla, slipytor endast här i Ålsta. Det är alltså mycket ovanliga fornlämningar för Järfällas del. Här finns även ett par stensättningar, som eventuellt kan vara rester av äldre bebyggelse samt en stensättning som konstaterats vara en grav (L2017:9366).

Bytomten delas av en väg, som nu (2022) byggs om till gång- och cykelväg i projekt Barkarbystaden. Den utgör idag den södra gränsen till betesmarken och kommer

också att utgöra sydgränsen för biotopskyddsområdet. I hagen syns också en del av den gamla vägen mot Säby. Båda vägsträckningarna finns på gamla lantmäterikartor.

Bild 2. Gamla vägen mot Säby, genom bytomten i hagen. Foto: Ingrid Kennerstedt Bornhall.

Från 1845 kom hela Ålsta att brukas under Säby. Gårdarna blev boställen för tjänstefolk vid Säby, men revs efterhand. Den gård som fanns kvar längst var Kronogården, som efter att Kronan köpt Säby 1915, brukades av arrendatorer. Jordbruket bedrevs fram till 1949. Huvudbyggnaden hyrdes därefter ut men revs i början på 1960-talet. Husgrunden med spisröse samt grundmurarna efter en lada är fortfarande lätta att upptäcka. Även en vildvuxen syrenberså påminner om bebyggelsen efter Kronogården.

Bild 3. Uthusbyggnad tillhörande Ålsta gård. med ladugård, stall och loge. Ej bevarad. Foto: Ove Gellermark. Ur Järfällas bildarkiv.

På Ålstahöjden finns grunderna efter minst en, troligen två, kvarnbyggnader. Grunderna har under flygflottiljen F8's tid byggts på till värn. Ålstahöjden var en viktig strategisk plats med god sikt mot flygfältet. Från militärens tid finns ytterligare ett par värn på höjden samt plintgrunder efter baracker. Även de militära lämningarna är en viktig del av Ålsta och Järfällas historia.

Värden för friluftslivet

Ålsta hage ligger direkt norr om stadsbebyggelsen i Barkarbystaden och intill radhus och parhusbebyggelse i de gamla militärkvarteren i väster (Flottiljområdet). Ett par

stigar genomkorsar hagen och stättor finns på strategiska ställen. Förekomsten av betesdjur kan påverka allmänhetens benägenhet att vistas i hagen men utgör i teorin inget hinder, då djuren är försiktiga och på sin höjd lite nyfikna.

Skötsel av området

Fortsatt hävd i form av bete är det viktigaste för att gynna de arter som funnit en fristad i hagen. Idag går fem kor från april till oktober i hagen. Träd och buskar som hotar med igenväxning gallras bort varsamt och på ett sätt som bibehåller de värden som är knutna till den omväxlande naturen idag. Solbelysta grova lågor och stående stammar kan lämnas kvar till förmån för insekter, och om grövre träd behöver fällas kan virket med fördel lämnas på solexponerade platser som faunadepåer utan att hindra betesdjuren eller passerande besökare.

Betesdjur och djurhållare ska kunna komma till och från hagen på ett tillfredsställande sätt och stängsel måste kunna skötas effektivt. Djurhållare med betesavtal har tillåtelse att använda motorfordon för skötseln enligt behov, bland annat för att tillhandahålla vattentankar för djuren.

Lämningar från tidigare användning ska synliggöras för att levandegöra historiska skeenden.

Inom det kommunala projektet Igenläggning Militära Anläggningar säkerställs att lämningar från den militära tiden inte utgör en säkerhetsrisk. Inom Ålsta hage finns flera värn som har rivits eller fyllts igen. Vid några objekt har håligheter uppstått och andra har uppstickande metallrör i betongfundamenten. Alla objekt hålls under uppsikt och åtgärdas allt eftersom.

Planer och förordnande m.m.

Utredningsområdet omfattas inte i nuläget av några gällande detaljplaner eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen.

Befintliga ledningar

Kontroll av ledningar gjordes genom Ledningskollen.se i december 2021. Denna kontroll gäller i tre månader och måste göras på nytt vid eventuella åtgärder.

De ledningsägare som har ledningar i eller nära området är:

- Eon (nedgrävd kabel samt luftledning)
- Skanova (nedrävd kabel)
- IP-Only (Utanför men i direkt anslutning till stängsel).

Övriga ledningsägare har meddelat att de inte har ledningar i berört område.

Skyddsformer

Vid val av skyddsform för Ålsta hage, behöver hänsyn tas till områdets beskaffenhet och värden som behöver skyddas. Omgivningen, användningsbehov nu och i framtiden, och eventuellt behov av skydd mot exploatering vägs också in. I uppdraget ingår att skyddsform ska föreslås på relativt kort tid. Nedan listas de skyddsformer som skulle kunna vara aktuella och har övervägts.

Biotopskydd är ämnat att bevara mindre mark- eller vattenområden med skyddsvärda biotoper (livsmiljöer).

Vissa utpekade biotoper är generellt skyddade enligt 5§ i förordningen om områdesskydd (FOM), oavsett var de förekommer. Exempel är alléer, vattendrag i jordbruksmark, odlingsrösen och stenmurar i jordbruksmark.

Andra biotoper kan skyddas efter särskilt beslut av kommun eller länsstyrelse. De är angivna i bilaga 2 och 3 i FOM. Där anges bland annat det som Ålsta hage består utgör – naturbetesmark.

I Naturvårdsverkets ”Biotopskyddsområden Vägledning om tillämpningen av 7 kapitlet 11 § miljöbalken” anges att *Biotopskyddsområde som beslutas i det enskilda fallet* kan vara en lämplig skyddsform för ett värdefullt naturområde:

- Om ett skyddsvärt naturområde stämmer överens med beskrivningen av någon av biotoperna i bilaga 2 eller 3 till FOM.
- Om det skyddsvärda området inte är större än 20 hektar.
- Om man vill ha ett administrativt enkelt och relativt snabbt beslut om skydd.
- Om det inte finns behov av särskilda föreskrifter för sakägare utöver förbudet i 7 kap. 11 § Miljöbalken.
- Om det inte finns behov av en skötselplan för det skyddsvärda området.
- Om det inte finns behov av stora skyddszoner intill den skyddsvärda biotopen.

Ålsta hage stämmer väl in på samtliga av dessa villkor.

Kulturresevat är en skyddsform som bör användas när kulturmiljön är det huvudsakliga motivet för skydd.

I Ålsta hage är fornlämningarna redan skyddade i fornmiljölagen, och övriga kulturhistoriska lämningar likaså. Betet är den kulturhistoriska aktivitet som kan hävdas pågå än idag. Skyddsbehoven i Ålsta hage är inte baserade på kulturmiljön i första hand, även om denna bidrar i hög grad till upplevelsen i området.

Naturresevat skapas för att:

- Bevara biologisk mångfald.
- Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer.
- Tillgodose behov av områden för friluftslivet, *eller*
- Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer.

I ett naturresevat måste föreskrifter och en skötselplan tas fram i samband med inrättandet.

Ålsta hage är i sig för liten för att tillfredsställa behovet av områden till friluftsliv, men ligger intill Västra Järvafältets naturresevat. Naturresevat kräver mer än biotopskyddsområde i form av skötselplan och föreskrifter. I övrigt är det en flexibel skyddsform som kan användas för många syften, och utan krav på minsta areal.

Ålsta hage stämmer väl in på ovanstående syften.

Bedömning

För Ålsta hage anses formen biotopskyddsområde som beslutas i det enskilda fallet lämpa sig bäst.

- Området och biotopen är liten (8 hektar), tydligt avgränsad och enhetlig, och sköts redan på lämpligt sätt med bete. Stämmer väl med beskrivningen för "naturbetesmark" i bilaga 3 till FOM.
- Ärendet är relativt okomplicerat, utan intressen som står i strid med beslutet, och tidsramen snäv.
- Det finns inte behov av vare sig skötselplan eller skyddszoner intill biotopen.

Det är pedagogiskt lättare att göra Ålsta hage till ett biotopskyddsområde än ett naturreservat, då delar av hagen redan ingår i Västra Järvafältets naturreservat. Det är lättare att se att betesmarken har ett skydd för sig. I beslutet om biotopskydd ingår skötsel av den betesmark som ska bevaras och utvecklas.

I förlängningen kan biotopskyddsområdet Ålsta hage tänkas ingå i ett utökat naturreservat för Västra Järvafältet. Detta är en större process som Länsstyrelsen inte kunde prioritera nu. I framtiden skulle huvudmannskapet för Västra Järvafältet kunna övergå till kommunen. I samband med det kan Ålsta hage ingå som del i det nya reservatsbeslutet.

/Peder Curman

Park och Gata, Järfälla kommun

Dnr Ten 2022/31

Bilaga 3

Sammanställning av remissvar angående blivande biotopskyddsområde Ålsta hage

Samråd och föreläggande om yttrande

Förslaget till beslut om biotopskyddsområde sändes 2022-01-31 för yttrande till sakägare (markägare och innehavare av särskild rätt till marken), Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen och övriga beröra myndigheter och intresseorganisationer, i enlighet med 24-25 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Vi bad om svar på remissen senast 2022-03-04.

Följande har inte inkommit med något svar:

Skanova
IP-only
Stockholms länsmuseum
Naturvårdsverket
Försvarmakten

Följande har meddelat att de avstår från att yttra sig:

Vattenstrateg, Järfälla kommun
Trafikplanerare, Park och Gata
VA och Avfall, Järfälla kommun
SGU, Sveriges Geologiska Undersökning

Följande har meddelat att de ser positivt på förslaget, utan anmärkning:

Skogsstyrelsen
Järfälla hembygdsförening
Järfälla viltvårdare

Följande har lämnat synpunkter eller kommentarer:

1. Kultur- demokrati- och fritidsförvaltningen KDF, Järfälla kommun
2. E.ON Elnät Stockholm AB
3. Naturskyddsföreningen i Järfälla
4. Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Järfälla kommun.
5. Järfälla kommun, Samhällsbyggnadsavdelningen (beslut 28 mars)
6. Länsstyrelsen Stockholms län

7. Djurägare Mats Hedeland

Inlämnade svar på remissen

Kultur-, demokrati- och fritidsförvaltningen (KDF), Järfälla Kommun

Kultur-, demokrati- och fritidsförvaltningen ser positivt på att den södra delen av hagen får ett biotopskydd. I och med utbyggnaden av Barkarbystaden kommer det att bli ett ökat tryck på Järvafältet och naturområden som ligger nära den kommande bebyggelsen blir alltmer attraktiva för besök. Det gäller allmänheten generellt, men också boende i Barkarbystaden. Förhoppningsvis kommer även skolor och förskolor i området att besöka Ålsta hage. Genom ett biotopskydd säkerställs att hagen inte exploateras.

Ålsta hage fungerar redan som ett rekreatiomsområde för många, speciellt när hagen inte betas. Under betessäsongen är det också möjligt att besöka hagen, även om en del kanske avstår med tanke på betesdjuren. Betet är dock en viktig del för den biologiska mångfalden, som i sin tur är en grund för biotopskyddet, och måste därför ha företräde. När djuren betar i hagen finns anslag som upplyser om detta, så att besökande kan ta hänsyn.

För fornlämningsmiljön är det bara positivt med biotopskydd. Fornlämningarna har ett starkt skydd i kulturmiljölagen. Däremot ger kulturmiljölagen vissa möjligheter till att undersöka och ta bort fornlämningar i samband med exploatering. Genom biotopskyddet omöjliggörs exploatering, vilket är till gagn för fornlämningarna.

Avgränsningen av biotopskyddet, som föreslås gå utmed den gamla vägen i söder, utgör en naturlig gräns.

Kultur-, demokrati- och fritidsförvaltningen har inte heller synpunkter på beskrivningen, utan noterar att både kulturvärden och värden för friluftslivet finns med under egna rubriker. En stor del av hagen är redan naturreservat men det är viktigt att tillgången för friluftsidrotterna kan säkras i dialog med reservatsförvaltaren och kultur-, demokrati- och fritidsförvaltningen samt att det finns möjlighet att söka dispens. Kartbilagan är också pedagogisk med både kartor och flygbilder, samt historiskt kartmaterial, som underlättar förståelsen av området.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Biotopskyddet i Ålsta hage medför inte någon förändrad markanvändning, och passager för friluftslivet kommer att säkerställas på samma sätt som förut, troligen med tillägget att tydligare information ges om hagens värden och känsliga mark. Detta föranleds, oaktat biotopskyddet, av ökat besöksstryck i och med utbyggnaden av Barkarbystaden intill.

Synpunkterna medför inga förändringar i förslaget till beslut.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att lämna synpunkter i rubricerat ärende. Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under skogsvårdslagen), bl.a. biotopskyddsområden som beslutats av Skogsstyrelsen. Vidare ingår bland Skogsstyrelsens uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Skogsstyrelsen ser positivt på att naturvärden och rekreationsvärden i det aktuella området skyddas långsiktigt och tillstyrker biotopskyddsområdets förslag till beslut, avgränsning och dess skötselplan.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Synpunkterna medför inga förändringar i förslaget till beslut.

Järvafältets Ornitologiska Klubb (JOK)

Allmänna kommentarer

JOK har sedan några år lyft frågan om Ålsta hage internt inom klubben och i kontakterna med kommunen då vi anser att området är av stor betydelse för såväl flora som för fågellivet. JOK delar därmed kommunens beskrivning av områdets betydelse och behovet av att skydda området. JOK delar vidare kommunens bedömning att upprättandet av området som ett biotopskyddsområde är ett bra steg mot bakgrund av komplexiteten med flera intressenter och det närliggande reservatet. I ett längre perspektiv menar JOK att Ålsta hage borde bli en integrerad del av reservatet.

Detaljkomentarer

I beskrivningen under rubriken "Fåglar" i bilaga 2 till beslutet står att rödstjärt häckar i hagen som enda lokal på Järvafältet 2002. Inventeringen som det hänvisas till gjordes 2021. Vidare häckar rödstjärt på flera ställen på Järvafältet.

JOK menar att det är väsentligt att lyfta fram förekomsten och sannolik häckning av mindre hackspett, samt att göktyta har häckat i Ålsta hage. Mindre hackspett är rödmärkt inom kategorin "Nära hotad" och göktytan är föremål för ett projekt kring häckning på Järvafältet. Med endast fyra bekräftade häckningar av göktyta på hela Järvafältet för 2021 är Ålsta hage en viktig möjlig häckningslokal.

Sammanfattning

JOK välkomnar Järfälla kommuns plan på att inrätta ett biotopskyddsområde för Ålsta hage."

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Ändring har gjorts i beskrivningen vad gäller fågellivet: Sista meningen om att rödstjärt hade sin enda lokal på Järvafältet här 2002 tas bort.

E.ON

E.ON Energidistribution AB har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och konstaterar att området berör vårt koncessionsområde.

Vi har en del befintliga ledningar i området. Både markförlagdledning och luftledning.

Vi vill uppmärksamma er om att vi måste kunna utföra akuta insatser av elsäkerhetsmässiga skäl eller avbrott som medför ström bortfall direkt och vid dessa eventuella tillfällen meddela kommunen i efterhand. Med detta tillägg är er skrivelse om våra befintliga ledningar enligt nedan ok.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Tillägg har gjorts i sista meningen i avsnittet om befintliga ledningar: Kommunen ska underrättas om planerade åtgärder i god tid innan de genomförs, eller i efterhand vid akut åtgärd.

Naturskyddsföreningen i Järfälla

Naturskyddsföreningen välkomnar Järfälla kommuns initiativ till biotopskydd av Ålsta hage av flera anledningar:

Området

1. har gamla anor som betesmark med tillhörande gamla kulturlämningar.
2. har inte påverkats av odling och gödsling.
3. har en dokumenterad rik flora med olika lokala biotoper beroende på läge och nyttjande och hyser även för biotoptypen karakteristiska fågelarter.
4. ligger lättillgängligt för boende i området och kommer även att fungera som ett utflyktsmål för de som flyttar in i kommande stadsdelar i Barkarbystaden.
5. behöver formellt skyddas för att inte påverkas av de kommande byggnationerna i Barkarbystaden. Området är en naturlig utlöpare av västra Järvafältet
6. kan fungera som ett klassrum i både biologi- och historieundervisning.

Det är viktigt att föreskrifter för området annonseras tydligt då det kan bli stort besöksstryck med risk för slitage, särskilt i det sydöstra atrika hörnet som har ett ganska tunt jordlager. Vi välkomnar att man sätter upp informationsskyltar med lättillgänglig text och bilder över växter och fåglar som finns i området.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Informationsskyltar kommer att sättas upp med relevant information och på strategiska platser, till exempel vid entrépunkterna.

Synpunkterna motiverar en ändring i Förslag om beslut, avsnitt Skötsel: I detta biotopskyddsområde behövs skötsel i form slåtter och bete, samt informations- och kanaliseringståtgärder för att förebygga och begränsa slitage från besökare.

Miljö och bygglovsnämnden, Järfälla kommun

Miljö- och bygglovsnämnden ser positivt på att Ålsta hage skyddas genom inrättande av biotopskyddsområde. Nämnden anser att avgränsningen av biotopskyddsområdet ska innefatta hela nyckelbiotopen även den östra delen utanför stängslet för beteshagen markerat med gult i karta nedan. Denna del har planbeteckning Natur i

gällande detaljplan och biotopskyddet bör därför inte inskränka på bebyggelse och annan exploatering.

Miljö- och bygglovsnämnden är utsedd till tillsynsmyndighet för biotopskyddsområdet och dess områdesföreskrifter och kommer därmed att handlägga de dispensansökningar som kan komma in efter det att reservatet instiftats. Vi kommer också att ha tillsyn över skötseln av området och anser därför att all skötsel i området ska anmälas i förväg till oss.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

En del av biotopen som i inventeringar identifierats är idag planlagd och redan omgjord till park eller gång- och cykelväg. I södra delen ingår ett tiotal meter betesmark som Natur i detaljplan. För att förenkla förvaltningen sätts gränsen längs fastighetsgränsen på planlagt område, även om stängslet och även betesmarken kan sträcka sig vidare in på naturmark i detaljplanelagt område, utifrån hur exploateringen slutligen utformas.

Synpunkterna om tillsyn motiverar följande ändring i förslaget till beslut: Åtgärder utöver löpande betesmarksskötsel och djurskötsel, ska anmälas till Miljö- och bygglovsnämnden i förväg.

Kommunstyrelsens utskott för miljö och social hållbarhet, Järfälla kommun.

Det föreslagna biotopskyddsområdet är ca 8 ha stort och uppfyller därmed kravet om att biotopskyddsområden ska vara små mark- eller vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Kommunstyrelseförvaltningen håller med om att den föreslagna områdesgränsen (enligt kartor i Bilaga 1) är en lämplig yta. Om det går skulle det vara bra att justera så att biotopskyddsgränsen inte korsar plangränsen för Barkarbystaden III (D 2019-01-15; Kst 2014/273).

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Synpunkterna motiverar följande ändring i kartan:

Gränsen för biotopskyddsområdet justeras till att gå längs fastighetsgränsen till DP Barkarbystaden III enligt förslag se bilaga 1, Avgränsning kartor Ålsta hage.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsen ser positivt på att området Ålsta hage får ett långsiktigt skydd.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och lämnar i övrigt följande synpunkter:

- i kommunens beslut bör det tydliggöras att den aktuella biotopen faller in under biotopskyddsområde Naturbetesmarker,

- i bilaga 2, beskrivningen av området, står det under avsnittet "Skötsel av området" att: "Lämningar från tidigare användning ska synliggöras för att levandegöra historiska skeenden". I beslutsförslaget finns inga motsvarande formuleringar. Kulturmiljön bör omnämnas specifikt även i beslutets avsnitt om skötsel, dvs att den tas upp som en parameter som ska beaktas i samband med skötseln,

- för vägledning om avgränsning, utstakning och inmätning av områdets gränser hänvisas till Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning (rapport 5788, Naturvårdsverket 2008),
- angående ordningsföreskrifterna (sida 3 i beslutet) vill Länsstyrelsen uppmärksamma om att med den föreslagna formuleringen kan även markägare och rättighetshavare bindas av föreskrifterna. För det fall dessa inte ska vara bundna behöver ett undantag skrivas in i föreskrifterna.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

- *Synpunkterna motiverar tillägg i förslag till beslut,*
 - a. i avsnittet Syftet med biotopskyddsområdet: Biotopen i Ålsta hage faller in under kategorin Naturbetesmarker, enligt bilaga 3 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m
 - b. i avsnittet Skötsel: Lämningar från tidigare användning ska vårdas och synliggöras för att levandegöra historiska skeenden.
- Det framgår i avsnittet om föreslagna ordningsföreskrifter att de gäller *allmänheten*. *Synpunkten om ordningsföreskrifterna medför ingen förändring i förslaget till beslut.*

Djurägare och nyttjanderättshavare Mats Hedeland

Mats Hedeland ser som djurägare bara positivt på att skydda Ålsta hage som biotopskyddsområde enligt förslag.

Synpunkter:

Vill försäkra sig om att ni som djurhållare fortfarande kommer att få dispens eller motsvarande för att ha motorfordon i området för djurskötselns skull, t ex för att ställa ut vatten till djuren.

Bygg- och miljöförvaltningens kommentar

Åtgärder som krävs för skötseln av djur i hagen regleras i särskilt avtal enligt formuleringen i avsnittet Skötsel: Om vårdåtgärder utförs av någon annan part än kommunen regleras detta med särskilda avtal. Till dessa avtal kan även bifogas skötselinstruktioner.

Synpunkterna medför ingen förändring av formuleringen i beslutet.

Sändlista:

Mats Hedeland, djurägare
Eon
Skanova
IP-only
Projekt BSIII, Järfälla kommun
Länsstyrelsen i Stockholms län
Stockholms länsmuseum
Naturvårdsverket
Sveriges Geologiska Undersökning
Skogsstyrelsen

Naturskyddsföreningen i Järfälla
Järfälla Ornitologiska Klubb
Hembygdsföreningen Järfälla
Försvarmakten
Järfälla Viltvårdare
Järfälla kommun, Miljöstrategiska avd.
Järfälla kommun, Planstrategiska avd. KFS
Järfälla kommun, Miljö- och hälsa
Järfälla kommun, VA
Järfälla kommun, Kultur- demokrati-, och fritidsförvaltningen
Järfälla kommun, Bygg- och miljöförvaltningen

Dnr Ten 2022/31

Bilaga 4

Hur man överklagar

Var beslutet ska överklagas

Kommunfullmäktiges beslut kan skriftligen överklagas till Länsstyrelsen i Stockholms län, men ska lämnas in till kommunen (se nedan).

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets diarienummer.
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att kommunfullmäktiges beslut är felaktigt.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var överklagandet inlämnas

Din skrivelse ska lämnas in eller skickas till kommunen (inte till Länsstyrelsen). Ange postadress Järfälla kommun, 177 80 Järfälla. Kommunen skickar sedan skrivelsen vidare till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tid för överklagande

Kommunen måste ha fått din skrivelse inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.

Du kan anlita ombud att sköta överklagandet åt dig. Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, ring eller skriv till kommunen